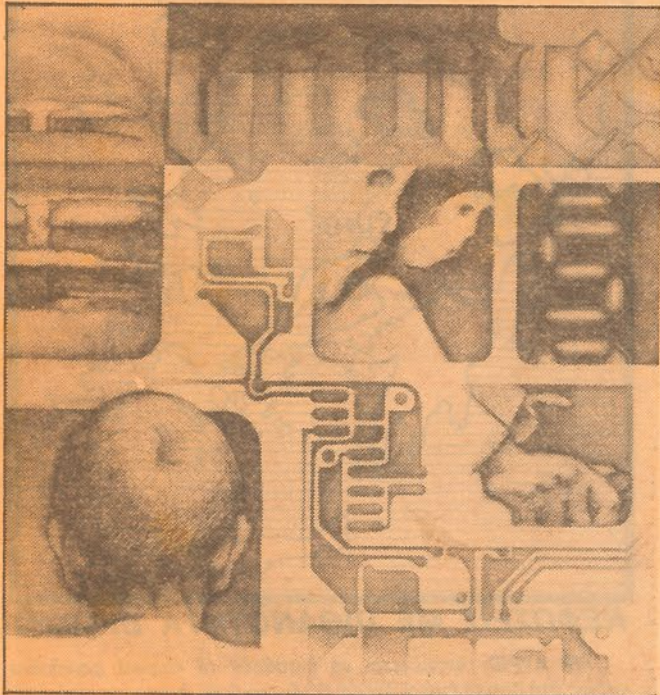

Εικαστικά // Κριτική

Η ζωγραφική του Θανάση Παπιώτη

Η πρώτη έκθεση του Θανάση Παπιώτη (γεν. 1948) περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά έργα του από το 1978, που άρχισε να ζωγραφίζει συστηματικά, μέχρι σήμερα. Ο επισκέπτης έχει και την ευκαιρία να δει μερικά προσχέδια των εκτιθέμενων έργων, εισδύοντας, μ' αυτόν τον τρόπο στο εργαστήριο του καλλιτέχνη πριν ακόμα η δουλειά φτάσει στο τελικό της στάδιο.

Στά πρώτα έργα του 1978-80, είναι φανερό ότι για τον Παπιώτη η κύρια προτεραιότητα είναι να μεταγραφούν πειστικά σε εικόνα τα κοινωνικά του βιώματα, εκείνα από τα οποία διαμορφώνονται οι πολιτικές του θέσεις. Μπροστά σ' αυτήν, το αίτημα του αισθητικά ώριμου περνάει σε δεύτερη μοίρα, αφού προέχει να είναι τα έργα ευανάγνωστα και πειστικά. Οί ζωγραφίες αυτής της πρώτης περιόδου τόν συνδέουν με την παράδοση της τέχνης που άσκει κριτική των κοινωνικών θεσμών και που εκπροσωπείται τις δύο πρώτες δεκαετίες του αιώνα από τόν εξπρεσιονισμό και αργότερα τό νέο πραγματισμό. Με έργα σάν τό Υπεραστικό και Μπετατζήδες φαίνεται καθαρά ποιά ζωγραφική έχει σημασία για τό δημιουργό τους: ή ζωγραφική που φιλοδοξεί να έχει προγραμματική λειτουργία μέσα από τήν ταξική της τοποθέτηση.

Αργότερα ό καλλιτέχνης έπεξεργάζεται με ιδιαίτερη φροντίδα τά έκφραστικά του μέσα με αποτέλεσμα να διευρύνει σημαντικά τις προοπτικές της αρχικής του πρόθεσης. Από τότε τό φώς παίρνει τόν κυρίαρχο ρόλο που έχει μέχρι σήμερα στη ζωγραφική επιφάνεια του Παπιώτη. Έργα όπως ό Μεσίτης, Εσωτερικό με παρέα και Κομπανία, πιστοποιούν τά εξαιρετικά αποτελέσματα στά όποία τόν οδηγεί ή συστηματική και επίμονη έρευνά του. Η εικόνα του λόγου στά έργα της πρώτης περιόδου, γίνεται τώρα ό λόγος της εικόνας, στέρεα άρθρωμένο, με πλήρη συνειδητότητα τών προβλημάτων της καλλιτεχνικής δημιουργίας, μία συνειδητότητα ιδιαίτερα όξυμμένη από τό γεγονός ότι εδώ και πολλά χρόνια ό Παπιώτης διδάσκει σχέδιο και ζωγραφική σε ύποψήφιους φοιτητές της αρχιτεκτονικής και της Σχολής Καλών Τεχνών. Τά έργα αυτής της περιόδου, πιά «ζωγραφικά» και από τεχνική άποψη, πιά σύνθετα, εξακολουθούν να άνήκουν σε μία όρισμένη κοσμοαντίληψη: ή διαφορά τους όμως από τά προηγούμενα είναι ότι με αυτά ή ζωγραφιά κερδίζει σε δύναμη και πειστικότητα έστω κι άν χάνει τό χαρακτήρα του μανιφέστο. Τά τέσσερα έργα της σειράς Ιδρυμα με κάθε ανθρώπινες μορφές - τρόφιμους ψυχιατρείου και τά δύο με τίτλο Games και θέμα τους τή φανταχτερή διακόσμηση τών ηλεκτρονικών παιχνιδιών, είναι ούσιαστικά όψεις του ίδιου νομίσματος, αφού άπεικονίζουν τήν κοινωνική άποξένωση, θεσμοθετημένη ή όχι.

Με παστέλ είναι ζωγραφισμένα δύο μεγάλα και έννέα μικρότερα ταπία που δείχνουν τήν επίμονη προσήλωση του Παπιώτη στο ούσιαστικό, ενώ ή σειρά με τις καθιστές γυναικείες μορφές, με τήν απάλότητα τών όγκων, τή διαφάνεια τών χρωμάτων, τήν όργάνωση σχεδόν άποκλειστικά σε καμπυλόμορφα θέματα και τή συμβολική όσο και προσεκτικά έλεγχόμενη χρήση τών παραμορφώσεων που δίνουν ένα χαρακτήρα θεοτήτων γονιμότητας, δείχνουν τό βαθύ σεβασμό του καλλιτέχνη για τή γυναίκα. Ένα σεβασμό που είναι πρόδηλος και στά δύο πιά πρόσφατα έργα του Αφιέρωμα I και II, που είναι φόρος τιμής στη γυναίκα και ταυτόχρονα στη ζωγραφική που θαυμάζει ή τήν πληροφορία που του μεταδίνεται από τήν άφίσα, τή διαφήμιση, τή φωτογραφία και τόν συγκλονίζει. Με μία δεξιότητα που δείχνει ότι είναι άπόλυτα κάτοχος τών έκφραστικών του μέσων, ό καλλιτέχνης δίνει εδώ δύο ζωγραφικά κολάζ με κυρίαρχο θέμα τή γυναίκα. Μέσα από μορφές που αντιγράφει από τή βυζαντινή ζωγραφική, τόν Βέρμεερ, τόν Ρούμπενς, τις άίσεις άπελευθερωτικών κινημάτων, αλλά και μέσα από μορφές που έχουν καταγραφεί πλέον σάν σύμβολα της ιστορικής διαδρομής τών άγώνων του ελληνικού λαού -όπως ή φωτογραφία της άντάρτισσας του Μελετζή από τήν ελληνική αντίσταση παρουσιάζεται ή γυναίκα: σάν θρησκευτική μορφή, σάν ήρωίδα, σάν σεξουαλικό άντικείμενο, σάν θύμα της βίας, αλλά και εικονογράφηση της μητρότητας, ή γυναίκα της κοινωνίας της άφθονίας, αλλά και της άθλιότητας και της στέρησης. Μ' αυτά τά έργα ό καλλιτέχνης έπιβεβαιώνει ότι άσχετα από τεχνικές και έκφραστικές διαφοροποιήσεις, ή ζωγραφική του έχει μία αδιάσπαστη συνέχεια στην ιδεολογική της λειτουργία: ή τέχνη επιθώνει όχι μέσα ή έξω από τήν τρέχουσα πρωτοπορία, αλλά σάν ένεργό φαινόμενο κοινωνικής εξέλιξης. Γιατί ή πρωτοπορία, άκόμα και σήμερα που έχει εδώ και χρόνια ξαναγυρίσει στά παραδοσιακά μέσα παραγωγής του καλλιτεχνικού άντικειμένου, χρώματα, καθαλέτο, πινέλα, όλο και συχνότερα θυμίζει τό άόρατο ρούχο του βασιλιά, αυτό που όλοι τό έβρισκαν έξαίσιο έστω κι άν κανείς δέν τό έβλεπε.

Αντωνης Κωτιδης